

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा

भारत मौसम विभाग

प्रायोगिक ब्लॉक लेव्हल अॅग्रोमेट अॅडव्हायझरी बुलेटिन
(आयएमडी आणि आयसीएआर चा संयुक्त उपक्रम)

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला

दिनांक : 04-10-2022

नागपूर(महाराष्ट्र) मध्ये कामठी ब्लॉक करा साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2022-10-04 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2022-10-05	2022-10-06	2022-10-07	2022-10-08	2022-10-09
पर्जन्यमान (मिमी)	6.8	9.1	2.3	1.0	0.8
कमाल तापमान (अं.से)	35.0	34.7	34.5	34.4	34.6
किमान तापमान (अं.से)	24.6	24.4	24.2	23.9	24.1
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	70	77	82	90	86
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	59	62	67	73	70
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	10.0	12.0	11.0	14.0	13.0
वाऱ्याची दिशा(अंश)	259	114	139	147	130
मेघाच्छादन (ऑक्टा)	6	6	7	7	7

हवामान सारांश / चेतावणी:

• कामठी तालुक्यामध्ये, भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र, नागपूर च्या तालुकास्तरीय मूल्य वर्धित अंदाजानुसार, पुढील पाच दिवस दिनांक ०५ ते ०९ ऑक्टोबर २०२२ दरम्यान आकाश मुख्यतः ढगाळ राहण्याची अधिक शक्यता, • पुढील पाच दिवसा दरम्यान अति हलक्या ते हलक्या स्वरूपाचा पाऊस होण्याची अधिक शक्यता तर दिनांक ०५, ०६ व ०७ ऑक्टोबर, २०२२ रोजी मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडाट होण्याची अधिक शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • विस्तारित स्वरूपाच्या अंदाज प्रणालीनुसार विदर्भ उपविभागामध्ये दिनांक ०९ ते १५ ऑक्टोबर २०२२ दरम्यान सरासरी एवढा पाऊस होण्याची शक्यता तसेच कमाल व किमान तापमान सरासरी एवढे राहण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. • अंदाजाची वैधता- नमूद तारखेच्या सकाळी ०८:३० वाजेपर्यंत.

कृषि सल्ला:

• परिपक्व अवस्थेतील कापणी केलेला सोयाबीन व इतर शेतमाल प्लास्टिक शीटच्या सहाय्याने झाकून ठेवावा व तयार शेतमालाची सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी तसेच कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे पुढील ३ ते ४ दिवस पावसाचा अंदाज लक्षात घेता पुढे ढकलावी व त्यानंतर सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी. • सोयाबीन, उडीद व मुग आणि इतर पिकांचा काढणी/कापणी केलेल्या शेतमाल प्लास्टिक शीट च्या सहाय्याने झाकून ठेवावा तसेच सुरक्षित ठिकाणी साठवणूक करावी. • स्थानिक हवामान अंदाज व सूचना यांचा अंदाज घेऊनच शेती कामाचे नियोजन करावे. पाऊस व मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता लक्षात घेता, शेतकरी व शेतमजूर यांनी सुरक्षित ठिकाणी आसरा घ्यावा. • शेतातील अति महत्वाची कामे शक्यतो सकाळच्या वेळी उरकून घेण्याला प्राधान्य द्यावे.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

• लवकर पेरणी केलेल्या व लवकर परिपक्व होणाऱ्या सोयाबीन व इतर पिकाची परिपक्व अवस्थेत काढणी व मळणीची कामे तसेच सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान बघून करावी.

पिक निहाय सल्ला:

पिक	पिक निहाय सल्ला
कपाशी	<p>• कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे पुढील ३ ते ४ दिवस पावसाचा अंदाज लक्षात घेता पुढे ढकलावी व त्यानंतर सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी. • कपाशीतील आंतरिक बोंड सड रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी खबरदारीचा उपाय म्हणून, कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० डब्ल्यूपी/डब्ल्यूजी २५ ते ३० ग्राम व त्यानंतर ७ दिवसाच्या अंतराने प्रोपीकोनाझोल २५ ईसी १० मिली किंवा प्रोपिनेब ७० डब्ल्यूपी २५ ग्राम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • कपाशी मध्ये पुढील अवस्थेत लाल होण्याची विकृती टाळण्यासाठी फुलोऱ्याच्या अवस्थेत २ % युरिया आणि २ % डीएपी + १ % युरिया आणि १ % मॅग्नेशियम सल्फेटची फवारणी कपाशीची बोंडे विकसित होणाऱ्या अवस्थेत करावी. • काही भागात पानांवर व पात्यांवर कोरीनेस्पोरा बुरशीचा संसर्ग दिसत आहे. व्यवस्थापनासाठी कार्बेन्डाझिम ५० डब्ल्यू. पी. १ मिली प्रति लिटर किंवा (मेटिराम ५५%+पायराक्लोस्ट्रोबिन ५% डब्ल्यू. जी.) २ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा प्रोपीकोनाझोल २५% ई. सी. १ मिली प्रति लिटर किंवा (अझोझायस्ट्रोबिन १८.२% डब्ल्यू/डब्ल्यू+डायफेनोकोनाझोल ११.४% डब्ल्यू/डब्ल्यू एस.सी.) १ मिली प्रति लिटर किंवा (फ्लूकझापायरोकझाड १६७ ग्रॅम/ली+पायराक्लोस्ट्रोबिन ३३३ ग्रॅम/ली एस.सी.) ०.६ ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • कपाशीमध्ये रस शोषक किडीच्या प्रादुर्भावाकडे लक्ष द्यावे, रस शोषक किडीचा प्रादुर्भाव आर्थिक नुकसान पातळीपेक्षा जास्त दिसून आल्यास, नियंत्रणासाठी फ्लॉनिकॅमिड ५० डब्ल्यूजी @ ८० ग्रॅम प्रती एकर किंवा डायनोटेफ्युरोन २० एसजी @ ६० ग्रॅम प्रती एकर किंवा थायमेथॉक्झाम २५ डब्ल्यूजी @ ४० ग्रॅम/एकर प्रमाणात कितकनाशकाची स्वच्छ हवामान असताना व वाफसा परिस्थितीत असताना करावी. • गुलाबी बोंडअळीचे निरीक्षण करण्यासाठी, शेतात २कामगंध सापळे प्रती एकर लावावे. ज्या ठिकाणी कामगंध सापळ्यामध्ये सलग ३ रात्री ६ ते ८ पतंग आढळून आल्यास किंवा १० टक्के डोमकळ्या किंवा प्रादुर्भाव ग्रस्त हिरवी बोंडे आढळून आल्यास किंवा प्रोफेनोफॉस ५० % ईसी ६०० मिली प्रती एकर किंवा इंडोक्साकार्ब १४.५ एससी २०० मिली प्रती एकर किंवा इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ % एसजी १०० ग्राम प्रती एकर किंवा क्लोरपायरीफॉस ५० ईसी ५०० मिली प्रती एकर या प्रमाणात गुलाबी बोंड अळीच्या नियंत्रणासाठी फवारणी करावी. गुलाबी बोंड अळी व्यवस्थापनासाठी ट्रायकोग्रामा अंडी १.५ लाख प्रती हेक्टर या प्रमाणात वापर करावा. • कपाशीमध्ये पावसामुळे आकस्मिक मर ची लक्षणे दिसून आल्यास, कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५० डब्ल्यूपी २५ ग्राम + १५० ग्राम युरिया प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून आळवणी (ड्रॅचींग) करावी. • कपाशीवरील पानावरील ठिपके, बोंड सड व करपा या बुरशीजन्य रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी क्रेसॉक्सिम-मिथाइल ४४.३ एसस १० मिली किंवा प्रोपिनेब ७० डब्ल्यूपी २५ ग्राम किंवा प्रोपिकोनाझोल २५ ईसी १० मिली किंवा मेटिराम ५५% + पायराक्लोस्ट्रोबिन ५ % डब्ल्यूजी २० ग्रॅम किंवा अझॉक्सिस्ट्रोबिन १८.२ % डब्ल्यू/डब्ल्यू + डायफेनोकोनाझोल ११.४ % डब्ल्यू/डब्ल्यू एससी १० मिली किंवा फ्ल्यूक्सापायरोक्सेड १६७ g/1 + पायराक्लोस्ट्रोबिन ३३३ g/1 एससी ६ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.</p>
कपाशी	<p>• कपाशी मधील नैसर्गिक पाते व फुलगळ टाळण्यासाठी एनएए (नॅथेलिक ऍसिटिक ऍसिड) ४ मिली प्रती १० लिटर पाणी या प्रमाणात फवारणी करावी तसेच कपाशी अतिरिक्त कायिक वाढ रोखण्यासाठी क्लोरमेकेट क्लोराईड ५० % एसएल १-२ मिली प्रती १० लिटर पाणी किंवा मेपीकेट क्लोराईड ५ % एसएल १० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.</p>
सोयाबीन	<p>• ज्या शेतकऱ्यांनी लवकर परिपक्व होणाऱ्या सोयाबीनच्या वाणाची लागवड केली आहे त्यांनी ९०% शेंगा पिवळ्या झाल्यानंतर पिकाची काढणी करावी. बियाण्याच्या उगवण क्षमतेवर पावसाचा परिणाम होऊ नये यासाठी शेड मध्ये किंवा सूर्यप्रकाशात ताबडतोब वाळवावे. • काढणी केलेले पीक उन्हात वाळवल्यानंतर मळणी करावी. मळणी ताबडतोब न केल्यास पावसापासून संरक्षण करून सुरक्षित ठिकाणी साठवून करावी. • पुढील हंगामात बियाणासाठी सोयाबीन चा वापर करावयाचा असल्यास, बियाणे उगवणाचे नुकसान टाळण्यासाठी शेतकऱ्यांनी ३५० ते ४०० आरपीएम या वेगावर थ्रेशरने सोयाबीनची मळणी करावी. • कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे आणि आंतरमशागतीची कामे वाफसा स्थितीत सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान बघून करावी.</p>
सोयाबीन	<p>• उशिरा पेरणी केलेल्या किंवा उशिरा परिपक्व होणाऱ्या वाणाची लागवड केलेल्या शेतकऱ्यांनी सावधगिरीचा उपाय म्हणून, शेतकरी खालीलपैकी कोणत्याही एका शिफारस केलेल्या बुरशीनाशकाची फवारणी करू शकतात ज्यामुळे बियाण्याची गुणवत्ता देखील सुधारू शकते. यामध्ये टेबुकोनाझोल २५.९ % ईसी (६२५ मिली प्रती हेक्टर) किंवा टेबुकोनाझोल + सल्फर (१२५० ग्राम प्रती हेक्टर) किंवा पायराक्लोस्ट्रोबिन २० % w/w डब्ल्यूजी (३७५ ते ५०० ग्राम प्रती हेक्टर) किंवा पायराक्लोस्ट्रोबिन १३.३ g/1 + ईपॉक्सिकोनाझोल ५० g/1 एसई (१७५० मिली प्रती हेक्टर) किंवा फ्ल्यूक्सापायरोक्सेड १६७ g/1 + पायराक्लोस्ट्रोबिन ३३३ g/1 एससी (३०० मिली/हे) किंवा पायराक्लोस्ट्रोबिन १३३ g/1 + ईपॉक्सिकोनाझोल ५० g/1 एसई (७५० मिली प्रती हेक्टर) या बुरशीनाशकाचा वापर करू शकतात.</p>

पिक	पिक निहाय सल्ला
भात	<ul style="list-style-type: none"> कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे पुढील ३ ते ४ दिवस पावसाचा अंदाज लक्षात घेता पुढे ढकलावी व त्यानंतर सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी. धान पिकातील किड व्यवस्थापन:- तुडतुडे :- धान पिकावर तुडतुडे यांचा प्रादुर्भाव होण्याची शक्यता आहे तरी त्यांच्या नियंत्रणासाठी मेटारायझियम अनिसोप्ली या जैविक बुरशीचा २.५ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर या प्रमाणात बांधीमध्ये वापर करावा. तुडतुड्यांची आर्थिक नुकसानीची पातळी ओलांडताच नियंत्रणासाठी बुप्रोफेजीन २५ % प्रवाही @ १६ मि.ली. किंवा इमिडाक्लोप्रीड १७.८ एस. एल. @ २.२ मि.ली. किंवा फिप्रोनिल ५ एस.सी. @ २० मि.ली. किंवा फ्लोनीकॅमीड ५० डब्ल्यू.जी. @ ३.० ग्रॅम १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. खोडकिडीच्या व्यवस्थापनासाठी हेक्टरी २० या प्रमाणे कामगंध सापळे लावावे. ट्रायकोग्रामा जापोनिकम (ट्रायकोकार्ड) हे परोपजीवी किटक हेक्टरी ५०,००० अंडी या प्रमाणात दर ७ दिवसाच्या अंतराने ३ ते ४ वेळा सोडावे. शेतात ५ % किडप्रस्त फुटवे दिसताच अझाडीरेक्टिन ०.१५ % (१५०० पि.पि.एम.) @ ३०-५० मि.ली. किंवा क्नीनॉलफोस @ ३२ मि.ली. किंवा कार्बोसलफॉन २५ % @ १६ मिली. प्रति १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी किंवा कार्बोफ्युरॉन ३ % दानेदार @ २५ किलो ग्रॅम प्रती हेक्टरी किंवा फीप्रोनिल ०.३% दानेदार @ १६.६७ कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टर बांधीमध्ये पाणी असतांना टाकावे. गादमाशी:- कार्बोफ्युरॉन ३ % दानेदार @ २५ किलो ग्रॅम प्रती हेक्टरी बांधीमध्ये ७ ते १० सेमी. पाणी, असतांना वापरावे. बांधीमधील पाणी ४ ते ५ दिवस बांधीबाहेर काढू नये. आवश्यकतेनुसार ही किटकनाशके ३० दिवसांनी परत वापरावीत. धान पिकातील रोग व्यवस्थापन:- करपा:- हेक्झाकोर्नॅझोल ५ % ई.सी. @ २० मि.ली. किंवा मॅकोझेब ७५% प्रवाही @ ३० ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कडाकरपा:- कॉपर हायड्रॉक्साईड ५३.८ % टक्के डी एफ @ ३० ग्रॅम + स्ट्रेप्टोसायक्लीन @ १.५ ग्रॅम प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
वांगे	<ul style="list-style-type: none"> कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे पुढील ३ ते ४ दिवस पावसाचा अंदाज लक्षात घेता पुढे ढकलावी व त्यानंतर सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी. मागील आठवड्यातील उच्च आर्द्रता आणि ढगाळ हवामानामुळे, वांग्याच्या पिकावर फळे व शेंडा पोखरणान्या अळीचा रादुर्भाव दिसून आल्यास व आर्थिक नुकसान पातळी गाठत असल्यास कार्बोसल्फान २५ % ईसी १२५० मिली प्रति हेक्टर किंवा डेल्टामेथिन ०२.८० % ईसी ४०० ते ५०० मिली प्रति हेक्टर किंवा इमामेक्टीन बेंझोएट ०५ % एसजी २०० ग्रॅम प्रति हेक्टर किंवा लॅम्बडा-सायहॅलोथ्रीन ०४.९० % सीएस ३०० मिली प्रति हेक्टर किंवा स्पिनोसेंड ४५ % एससी १६२ ते १८७ मिली प्रति हेक्टर किंवा थियाक्लोप्रिड २१.७० % एससी ७५० मिली प्रति हेक्टर किंवा क्लोरोट्राॅनिलिप्रोल ०९.३० % + लॅम्बडा-सायहॅलोथ्रीन ०४.६० % झेडसी २०० मिली प्रति हेक्टर या प्रमाणात ५०० लिटर पाण्यात मिसळून कोणत्याही एका कीटकनाशकाची फवारणी करावी.
मिरची	<ul style="list-style-type: none"> कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे पुढील ३ ते ४ दिवस पावसाचा अंदाज लक्षात घेता पुढे ढकलावी व त्यानंतर सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी. तापमानातील चढ उतार व उच्च आर्द्रतेमुळे मिरची पिकावर भुरी रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व्यवस्थापनासाठी हेक्साकोनाझोल ७५ % डब्ल्यूजी ६६.७ ग्राम ग्रॅम किंवा टेबुकोनाझोल २५ % डब्ल्यूजी @ ५००-७५० ग्रॅम किंवा अझॉक्सीस्ट्रोबिन ८.३ % + मॅन्कोझेब ६६.७ % डब्ल्यूजी @ १५०० ग्रॅम किंवा बोस्कालीड २५.२ % + पायराक्लोस्ट्रोबिन १२.८ % डब्ल्यूजी @ ६०० ग्राम किंवा कार्बेन्डाझिम १२ % + मॅन्कोझेब ६३ % डब्ल्यूजी @ ७५० ग्रॅम किंवा क्रोक्विसिम - मिथाइल १५ % + क्लोरोथॅलोनिल ५६ % डब्ल्यूजी @ १००० ग्रॅम किंवा टेबुकोनाझोल १० % डब्ल्यूजी + सल्फर ६५ % डब्ल्यूजी @ १२५० ग्रॅम किंवा टेबुकोनाझोल ५० % + ट्रायफ्लॉक्सिस्ट्रोबिन २५ % डब्ल्यूजी @ २५० ग्राम प्रती हेक्टर ५०० लिटर पाणी या प्रमाणात मिसळून या पैकी कोणत्याही एका बुरशी नाशकाची स्वच्छ हवामान परिस्थिती असताना फवारणी करावी.
टोमॅटो	<ul style="list-style-type: none"> कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे पुढील ३ ते ४ दिवस पावसाचा अंदाज लक्षात घेता पुढे ढकलावी व त्यानंतर सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी. सततच्या पावसामुळे टमाटे पिकावर लवकर येणारा करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास व आर्थिक नुकसान पातळी ओलांडत असल्यास स्वच्छ व शांत हवामान परिस्थिती असताना अझोक्सीस्ट्रोबिन २३ % एससी ५०० मिली प्रति हेक्टर किंवा पायराक्लोस्ट्रोबिन २० % डब्ल्यूजी ३७५ ते ५०० ग्राम प्रती हेक्टर प्रती ५०० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
संत्रा	<ul style="list-style-type: none"> कृषी रसायनांच्या फवारणीचे कामे, उभ्या पिकांमध्ये खते देण्याची कामे पुढील ३ ते ४ दिवस पावसाचा अंदाज लक्षात घेता पुढे ढकलावी व त्यानंतर सकाळच्या वेळी स्थानिक शांत आणि स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी. • नर्सरी धारकांनी रंगपूर किंवा जम्बेरी बियांची पेरणी प्लास्टिकच्या ट्रे मध्ये करावी. संत्रा आणि मोसंबी पिकामध्ये रस शोषणाच्या पतंगाचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास पतंगांना आकर्षित करून मारण्यासाठी १० मॅलेथिओन, १०० मिली संत्रा ज्यूस १०० ग्राम गुळ ९०० मिली पाण्यात विषारी द्रावण तयार करून रुंद शिशी मध्ये भरावे व प्रती २५ झाड दोन शिश्या फळबागेत लटकाव्या. • गळलेल्या फळांना एकत्र करून मातीत दाबून नष्ट करावे. त्याचबरोबर कडू लिंबाची ओलि पाने व गोवऱ्या याचा बगीचा मध्ये संध्याकाळी ६ ते १० पर्यंत धूर करावा. फळमाशीच्या व्यवस्थापनासाठी मिथिल युजेनोल सापळे ६० दिवस फळ काढणी पूर्वी प्रती हेक्टर २० या प्रमाणात लावावे. ३० दिवसाच्या अंतराने ल्युर बदलावे. नागपुरी संत्र्यावर फायटोथोरा ब्राऊन रॉट रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी प्रादुर्भावग्रस्त फळबागांमध्ये फोसेटील अल्युमिनिअम किंवा मेफेनोक्झाम एमझेड- ६८ २.५ ग्राम प्रती लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. तन व्यवस्थापनासाठी वाफसा परिस्थिती नघून आंतरमशागतीची कामे (डवरणी, निंदनी, वखरणी) करावी. आंबिया बहराच्या फळबागेत कार्बेन्डाझीम ७५ % डब्ल्यूपी या बुरशीनाशकाची स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून १५ दिवसाच्या अंतराने फवारणी करावी. • आंबिया बहराच्या फळ गळ रोखण्यासाठी संत्राच्या झाडाला १.५ ग्राम २-४ डी + १ टक्के युरिया (१०० लिटर पाण्यात १ किलो युरिया) १०० लिटर पाणी किंवा गिब्रेलिक ऍसिड (जीए) १.५ ग्राम प्रती १०० लिटर पाण्यात मिसळून ची संत्राच्या झाडाला फवारणी करावी. मृग बहरतील फळांचा आकार वाढण्यासाठी १ ग्राम २-४ डी किंवा जिब्रेलिक ऍसिड याची २ टक्के मोनोपोटाशीअम फॉस्फेट, डायअमोनियम फॉस्फेट, पोटाशीअम नायट्रेट आलटून-पालटून १५ दिवसाच्या अंतराने झाडावरील भार अंदाज घेऊन फवारणी करावी. नमूद फवारणी ची कामे स्थानिक स्वच्छ हवामान परिस्थिती बघून करावी.

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
म्हैस	<ul style="list-style-type: none"> विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता लक्षात घेता गाय, म्हैस, शेळ्या, मेंढ्याव इतर पाळीव जनावरे मोकळ्या जागेत चरावयास सोडण्याचे टाळावे. जनावरे हे खुल्या पाण्याचे स्त्रोत, नदी किंवा तलाव व ट्रक्टर व इतर धातूच्या अवजारांपासून दूर ठेवावे. • गोठ्यातील जमीन कोरडी ठेवावी व स्वच्छता राखावी. • बुरशी लागू नये यासाठी जनवारांचे खाद्य व चारा सुरक्षित साठवावा. • जनावरांच्या गोठ्याचा सभोवतालील परिसर स्वच्छ व निरोगी ठेवावा आणि गोठ्याभोवती असलेली अनावश्यक झाडे झुडुपे काढून टाकावीत.
गाय	<ul style="list-style-type: none"> लम्पि त्वचा रोग: लक्षणे आणि प्रतिबंधक उपाय :- रोगाची लक्षणे • गाई, म्हशी, बैलांच्या डोक्यावर, मानेवर, पायावर, पोळावर जननेंद्रियाभोवती आणि संपूर्ण शरीरावरच गाठी दिसतात • गाठीच्या मध्यभागी खपल्या पकडतात, कालांतराने त्या पडतात आणि तिथे व्रण पडतात • पायावर, पोळावर आणि जननेंद्रियावर सूज येऊ शकते • जनावर चारा खाणे बंद करते आणि चालूही शकत नाही • नाकातून आणि डोक्यातून स्त्राव वाहतो • दूध उत्पादनात घट येते • गाभण जनावरात गर्भपात होऊ शकतो प्रतिबंधक उपाय • गाई, म्हशी आणि बैलांचा गोठा हवेशीर आणि स्वच्छ ठेवावा • गाई, म्हशी आणि बैलांची खरेदी विक्री बंद करावी • जनावरांना सकस आणि पौष्टिक आहार द्यावा • गोठ्याचे नियमित निर्जंतुकीकरण करण्याकरिता फॉर्मॅलिन, फिनाईल, सोडियम हायपोक्लोराईड, इत्यादी चा वापर करावा • गोठ्यातील आणि जनावरांतील बाह्यपरजीवी कीटकांचा (उदा. माशा, डास, गोचीड, पिसवा इत्यादी) बंदोबस्त करण्याकरिता सायपरमेथ्रीन, डेल्टामेथ्रीन यासारख्या सुरक्षित पायरेथ्रॉईड घटकांचा समावेश असलेल्या औषधीयुक्त पाण्याने गोठ्याची आणि जनावरांची फवारणी नियमितपणे करावी • रोज कडुनिंबाचा पाला जाळून गोठ्यात धूर केल्यास माशा, डास यासारख्या बाह्यपरजीवी कीटकांचा प्रादुर्भाव टाळता येतो • आजारी जनावराला त्वरित बाजूला करून विलगीकरणात ठेवावे आणि उपचाराकरिता पशुवैद्यकाची मदत घ्यावी • स्वस्थ जनावरांना गोट पॉक्स हि लस टोचून घ्यावी उपचार • या रोगावर विशिष्ट असा उपचार नाही • लक्षणे बघून अँटी इन्फ्लेमेटरी, अँटी पायरेटिक, अँटी हिस्टॅमिनिक औषधांचा वापर करावा लागतो • भूक आणि प्रतिकारशक्ती वाढविण्याकरिता खनिज आणि जीवनसत्वयुक्त औषधे द्यावी लागतात • दुय्यम संसर्ग टाळण्याकरिता प्रतिजैविकांचा वापर सुद्धा करावा लागू शकतो.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	<p>• शेतमजुरांना शेतामध्ये एकत्रित समूहाने काम करू न देता दोन व्यक्तीमध्ये जास्तीत जास्त अंतर ठेवावे. • शेतात आसरा घेताना पाण्याचे स्त्रोत (विहीर, तलाव, नदी इत्यादी), उंच ठिकाणे (झाडे, उंचवटे), धातूचे अवजारे या पासून जास्तीत जास्त अंतरावर आसरा घ्यावा. शेतकरी व शेतमजूर यांनी झाडाखाली आसरा घेणे टाळावे तसेच जनावरांचा झाडाखाली आश्रय टाळावा. • शेतकरीबांधवांनी मेघगर्जना आणि आकाशात विजा चमकत असतांना घ्यावयाची काळजी: जर तुम्हीशेतात काम करीत असाल तर शेताजवळील ताबडतोब आश्रय घ्यावा. शेतातील सुरक्षितठिकाणाचा आसरा घेतल्यानंतर पायाखाली कोरडे लाकूड, प्लास्टिक, गोणपाट, कोरडापालापाचोळा ठेवावा. तुमचे दोन्ही पाय एकत्र करून गुडघ्यावर दोन्ही हात ठेवूनतळपायावर बसावे. तुमच्या पायाव्यतिरिक्त शरीराचा अन्य कुठलाही भाग जमिनीलास्पर्श होणार नाही याची काळजी घ्यावी. जमिनिमध्ये ओलावा असलेल्या ठिकाणीकिंवा पाण्याच्या स्त्रोतामध्ये जसे कि, तलावात काम करणाऱ्या व्यक्तींनी ताबडतोब सुरक्षित आणि कोरड्या ठिकाणी जावे.जवळपास उंच झाडे असतील तर त्या झाडाच्या उंचीपेक्षा दुप्पट उंचीच्या अंतरावरआश्रय घ्यावा. विजांच्याबचावापासून पक्के घर हे सर्वात सुरक्षित ठिकाण आहे. शेतकऱ्यांनी आपले घर तसेचजनावरांचा गोठ्याच्या आजूबाजूला शक्यतो कमी उंचीची झाडे लावावीत. ओलावा असलेले, दलदलीचे ठिकाण तथा पाण्याचे स्त्रोत (विहीर, तलाव, नदी, शेत तालाव ई.) पासूनशक्यतो दूर राहावे. चारचाकी वाहनातून प्रवास करीत असल्यास वाहनातच थांबावे.शेतकरी बांधवांनी त्यांच्याजवळ धातूचे कुठलेही उपकरण नसावे याची दक्षता घ्यावी.शेतामध्ये काम करतांना एकाच वेळी जास्त व्यक्तींनी एकत्र काम करू नये. दोनव्यक्तीमध्ये किमान १५-२० फूट अंतर राहिल याची काळजी घ्यावी. धातूची दांडीअसलेल्या छत्रीचा वापर करू नका. शेतकऱ्यांनी विजेवर चालणारी तसेच धातू पासूनबनलेल्या इतर कृषी अवजारांपासून दूर रहा.</p>